

Прим. № 2

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СПЕЦІАЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ ТА ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ

вул. Солом'янська, 13, м. Київ, 03110,
тел. (044) 281-92-10, факс: (044) 281-94-83, e-mail: info@dsszzi.gov.ua

29.12.18 № 05/02 - 4142

Інтернет Асоціація України
вул. О. Гончара, 15/3, офіс 22,
м. Київ, 01001

Щодо проекту постанови КМУ

За результатами опрацювання листа Інтернет Асоціації України від 07.12.2018 № 216 надсилаємо відповідні роз'яснення щодо наведених у листі зауважень до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку доступу до мережі Інтернет» (додаються).

Додаток: за текстом, на 5 арк.

Голова Служби

Л.О. Євдоченко

Інформація щодо зауважень Інтернет Асоціації України

1. Щодо зауваження № 1 Інтернет Асоціації України (далі – ІНАУ) інформуємо, що відповідно до пункту 4 (а не 12, як зазначає ІНАУ) проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку доступу до мережі Інтернет» (далі – проект Постанови) Кабінет Міністрів України не встановлює жодної вимоги до операторів, провайдерів телекомунікацій, які надають послуги доступу до мережі Інтернет обов'язково мати захищені вузли доступу до мережі Інтернет зі створеними комплексними системами захисту інформації з підтвердженою відповідністю. Проектом Постанови встановлюється вимога державним органам отримувати доступ до мережі Інтернет через Систему захищеного доступу державних органів до мережі Інтернет Держспецзв'язку (далі – СЗДІ) або через власні системи захищеного доступу до мережі Інтернет зі створеними комплексними системами захисту інформації з підтвердженою відповідністю, або через операторів, провайдерів телекомунікацій, які мають захищені вузли доступу до глобальних мереж передачі даних зі створеними комплексними системами захисту інформації з підтвердженою відповідністю або мають дійсний документ, що підтверджує відповідність системи управління інформаційною безпекою, що застосовується при обробці інформації в захищенному вузлі доступу, вимогам стандарту ISO/IEC 27001 (ДСТУ ISO/IEC 27001), виданого національним чи іноземним органом з оцінки відповідності, акредитованим національним органом України з акредитації чи іноземним органом з акредитації, який є стороною багатосторонньої угоди про визнання Міжнародного форуму з акредитації (International Accreditation Forum) та/або Європейської кооперації з акредитації (European Co-operation for Accreditation), відповідно до стандарту ISO/IEC 27001 (ДСТУ ISO/IEC 27001).

Також, необхідно нагадати, що відповідно до статті 3 Закону України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України» на Держспецзв'язку покладено завдання щодо формування та реалізації державної політики у сфері захисту державних інформаційних ресурсів та інформації, вимога щодо захисту якої встановлено законом, в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах.

Статтею 4 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» визначено, що порядок доступу до інформації, перелік користувачів та їх повноваження стосовно цієї інформації визначається володільцем інформації, а порядок доступу до державних інформаційних ресурсів або інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлено законом, перелік користувачів перелік користувачів та їх повноваження стосовно цієї інформації визначаються законодавством.

Таким чином, Держспецзв'язку, як уповноважений орган, діючи в межах своїх повноважень визначає правила поводження з державними інформаційними ресурсами. Вимога до органів виконавчої влади, інших державних органів, підприємств, установ та організацій, які одержують, обробляють, поширяють і зберігають державні інформаційні ресурси, отримувати послуги із доступу до мережі Інтернет через СЗДІ або через власні системи захищеного доступу до мережі Інтернет зі створеними комплексними системами захисту інформації з підтвердженою відповідністю, або через операторів, провайдерів телекомунікацій, які мають захищені вузли доступу до глобальних мереж передачі даних зі

створеними комплексними системами захисту інформації з підтвердженою відповідністю або мають дійсний документ, що підтверджує відповідність системи управління інформаційною безпекою, що застосовується при обробці інформації в захищенному вузлі доступу, вимогам стандарту ISO/IEC 27001 (ДСТУ ISO/IEC 27001), виданого національним чи іноземним органом з оцінки відповідності, акредитованим національним органом України з акредитації чи іноземним органом з акредитації, який є стороною багатосторонньої угоди про визнання Міжнародного форуму з акредитації (International Accreditation Forum) та/або Європейської кооперації з акредитації (European Co-operation for Accreditation), відповідно до стандарту ISO/IEC 27001 (ДСТУ ISO/IEC 27001), встановлюється від імені власника (держави) по відношенню до державних інформаційних ресурсів, тобто у спосіб, передбачений Конституцією України та українськими законами.

2. Щодо зауваження № 2 інформуємо, що зазначені у листі норми законодавства не стосуються предмету правового регулювання проекту Постанови. Більш того, у листі немає конкретних посилань на абзаци, пункти чи статті наведених законодавчих та нормативно-правових актів, що не дозволяє аргументовано прийняти або відхилити зауваження ІнАУ.

Слід зазначити, що проект Постанови не регулює питання сфери телекомунікацій, а визначає умови підключення інформаційно-телекомунікаційних систем органів виконавчої влади, інших державних органів, підприємств, установ та організацій, які одержують, обробляють, поширяють і зберігають державні інформаційні ресурси, до мережі Інтернет. Задля забезпечення захисту інформації та кіберзахисту інформаційно-телекомунікаційних систем проектом Постанови встановлюється вимога державним органам отримувати доступ до мережі Інтернет через СЗДІ або через власні системи захищеного доступу до мережі Інтернет зі створеними комплексними системами захисту інформації з підтвердженою відповідністю, або через операторів, провайдерів телекомунікацій, які мають захищені вузли доступу до глобальних мереж передачі даних зі створеними комплексними системами захисту інформації з підтвердженою відповідністю або мають дійсний документ, що підтверджує відповідність системи управління інформаційною безпекою, що застосовується при обробці інформації в захищенному вузлі доступу, вимогам стандарту ISO/IEC 27001 (ДСТУ ISO/IEC 27001), виданого національним чи іноземним органом з оцінки відповідності, акредитованим національним органом України з акредитації чи іноземним органом з акредитації, який є стороною багатосторонньої угоди про визнання Міжнародного форуму з акредитації (International Accreditation Forum) та/або Європейської кооперації з акредитації (European Co-operation for Accreditation), відповідно до стандарту ISO/IEC 27001 (ДСТУ ISO/IEC 27001).

Слід зауважити, що із загальної кількості операторів, яку наведено у листі, не виокремлено кількість операторів (провайдерів) телекомунікацій, що надають або мають на меті надавати послуги доступу до мережі Інтернет органам виконавчої влади, іншим державним органам, підприємствам, установам та організаціям державної форми власності, тобто не визначено їх частку від загальної кількості. Проте, таких операторів можливо розподілити за декількома категоріями:

- оператори (провайдери) телекомунікацій, що мають чинні атестати відповідності на свої захищені вузли доступу до мережі Інтернет. Станом на

3.11.2018 за інформацією, розміщеною на офіційному веб-сайті Держспецзв'язку, 17 операторів, провайдерів телекомунікацій, які надають послуги до мережі Інтернет, мають чинні атестати відповідності на свої вузли доступу до мережі Інтернет;

– оператори (провайдери) телекомунікацій, що мають власні захищені вузли доступу до мережі Інтернет із створеними комплексними системами захисту інформації та наразі проходять державну експертизу в сфері технічного захисту інформації. На сьогодні, понад 40 захищених вузлів доступу до мережі Інтернет суб'єктів ринку телекомунікацій проходять державну експертизу в сфері технічного захисту інформації;

– оператори (провайдери) телекомунікацій, що мають власні захищені вузли доступу до мережі Інтернет, однак на них комплексні системи захисту інформації або не побудовані, або власники не ставлять на меті отримання атестату відповідності. Виходячи зі сталої практики створення комплексних систем захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах, можна визначити її орієнтовну вартість, що становить 10-15% вартості самої інформаційно-телекомунікаційної системи;

– оператори (провайдери) телекомунікацій, що мають апаратне та програмне забезпечення, необхідне для організації власних захищених вузлів доступу до мережі Інтернет, проте не виконали необхідні налаштування та не мають створених комплексних систем захисту інформації на них. Таким операторам (провайдерам) телекомунікацій, у разі їх зацікавленості в наданні послуг доступу до мережі Інтернет державним органам, необхідно буде здійснити налаштування апаратного та програмного забезпечення (за інформацією Державної служби статистики України середньомісячна заробітна плата у сфері інформації та телекомунікації станом на жовтень 2018 року становить 14068 грн., мінімальний строк налаштування компонентів системи – 1 робочий день, що в перерахунку становитиметь 14068 грн. / 22 робочих дня ≈ 640 грн) та створити комплексну систему захисту інформації на захищений вузол доступу до мережі Інтернет з підтвердженням її відповідності, що становить на рівні 10-15% вартості самої інформаційно-телекомунікаційної системи;

– оператори (провайдери) телекомунікацій, що не мають апаратного та програмного забезпечення, необхідного для організації власних захищених вузлів доступу до мережі Інтернет. Таким операторам (провайдерам) телекомунікацій, у разі їх зацікавленості в наданні послуг доступу до мережі Інтернет державним органам, необхідно буде здійснити закупівлю необхідного апаратного та програмного забезпечення, їх подальше налаштування та створення комплексної системи захисту інформації на захищений вузол доступу до мережі Інтернет з підтвердженням її відповідності. При цьому, за оцінками експертів, вартість апаратного та програмного забезпечення у мінімальній комплектації, необхідного для створення захищеного вузла доступу до мережі Інтернет, становить близько 300-400 тис. грн. (така вартість розрахована з урахуванням вартості обладнання файервола, обладнання, яке дозволяє здійснювати захист від DDoS-атак, підписки сервісів та ліцензії на програмне забезпечення, виходячи з можливості обслуговування 500-1000 абонентів та із загальною пропускною спроможністю 1 Гбіт/с). Також необхідно врахувати витрати, пов’язані зі створенням комплексної системи захисту інформації на захищений вузол доступу до мережі Інтернет з підтвердженням її відповідності, що становить 10-15% вартості самої системи.

Також інформуємо, що в останній редакції аналізу регуляторного впливу до проекту Постанови міститься інформація про те, які втрати можуть понести оператори, провайдери телекомунікацій, у зв'язку з підготовкою до отримання документів про підтвердження відповідності комплексної системи захисту інформації встановленим вимогам у сфері захисту інформації у випадку, якщо вони будуть претендувати на отримання прибутку з державного бюджету за рахунок надання доступу до мережі Інтернет абонентам.

3. Щодо зауваження № 3 інформуємо, що визначення телекомунікаційної мережі, відповідно до статті 1 Закону України «Про телекомунікації», за своєю суттю співпадає з визначенням телекомунікаційної системи, наведеного у статті 1 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах».

Слід зазначити, що проектом Постанови серед іншого встановлюється норма щодо підключення до мережі Інтернет систем, в яких обробляються, зберігаються державні інформаційні ресурси, через тих операторів, провайдерів телекомунікацій, які мають захищені вузли доступу до мережі Інтернет зі створеними комплексними системами захисту інформації з підтвердженою відповідністю, які відповідно до Положення про державну експертизу в сфері технічного захисту інформації, затвердженого наказом Адміністрації Держспецзв'язку від 16.05.2007 № 93, є невід'ємною складовою інформаційної телекомунікаційної або інформаційно-телекомунікаційної системи.

Також зазначаємо, що за інформацією, розміщеною на офіційному веб-сайті Держспецзв'язку, наразі 17 операторів, провайдерів телекомунікацій, які надають послуги з доступу мережі Інтернет, мають чинні атестати відповідності на свої вузли доступу до мережі Інтернет.

Крім того, станом на 1.12.2018 р. близько 40 вузлів доступу до мережі Інтернет суб'єктів ринку телекомунікацій проходять державну експертизу в сфері технічного захисту інформації.

Звертаємо увагу на те, що статті 12 та 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» містять вичерпний перелік умов та зловживань, за яких суб'єкт господарювання може займати монопольне (домінуюче) становище на ринку та які можуть призвести до обмеження конкуренції. Беручи до уваги те, що проект Постанови не містить норм, які створюють визначені у цих переліках умови, можна зробити висновок, що прийняття цього проекту не призведе до досягнення операторами, провайдерами телекомунікацій, які мають захищені вузли доступу до мережі Інтернет, монопольного (домінуючого) становища на ринку надання послуг до Інтернет.

Зважаючи на викладене, вважаємо, що пункт 4 проекту Постанови не містить ознак монополізації ринку та дискримінації за ознакою відсутності у операторів, провайдерів телекомунікацій фінансових можливостей для побудови захищеного вузла доступу до мережі Інтернет. Оператори, провайдери телекомунікацій, які мають можливості побудувати захищені вузли доступу до мережі Інтернет, отримають, крім іншого, конкурентні переваги на ринку надання послуг доступу до мережі Інтернет, компенсувавши при цьому витрати на побудову захищеного вузла доступу до мережі Інтернет за рахунок збільшення тарифів за надання сучасних послуг захищеного доступу.

Також слід зазначити, що саме пропозиція щодо необхідності виключення з пункту 4 проекту Постанови частини речення «*або через операторів, провайдерів телекомуникацій, які мають захищений вузли доступу до глобальних мереж передачі даних зі створеними комплексними системами захисту інформації з підтвердженою відповідністю*

4. Щодо зауваження № 4 інформуємо, що термін «абонент», який визначено в Законі України «Про телекомуникації» є більш широким поняттям, ніж термін «абоненти мережі Інтернет». Таким чином, термін «абонент мережі Інтернет» визначає абонента, як спеціального суб'єкта. Ознаками такого спеціально суб'єкта є:

1. він є органом виконавчої влади, іншим державним органом, підприємством, установою та організацією;
2. при виконанні свої повноважень:
 - одержує, обробляє, поширює і зберігає державні інформаційні ресурси;
 - має отримувати доступ до мережі Інтернет.

Таким чином, не існує необхідності приводити у відповідність термін «абоненти мережі Інтернет» до визначення терміну «абонент», тому що таке визначення і є конкретизацією терміну «абонент» для даного проекту Постанови.